

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVI. LETNIK ————— 1926 ————— ŠTEV. 5

ETNA.

Dr. Josip Ciril Oblak.

(Odlomek iz potopisa, ki ni potopis, nego popotna študija.)

(Konec.)

Toda treba bo misliti na odhod. Potov na Etno in ravno tako z Etne doli ni ravno na izbiro; tudi je v tem terenu težko napraviti pot; prav tako težko jo je zaznamovati po trhlem, raskavem lavinem kamenju, če smemo tako imenovati kepe, ki nimajo nobenih ploskev.

Najbolj obhojena in prikladna ter zato najbolj priporočljiva je popisana iz Catanije čez Nicolosi; še interesantnejša, a tudi najkrajša je od severozapadne strani od Randazzo, sila zanimivega srednjeveškega mesteca (z ok. 10.000 prebivalci), ki je samo iz lave sezidano, z ozkimi ulicami, normanskimi stolpi, starimi cerkvami: nazivajo ga tudi »sicilski Rothenburg«. Dasi je najbližje glavnemu vrhu Etne, ga ni nikdar objel kak val lave; v tem oziru je eno najsrečnejših mest v etenski pokrajini. Pot ni tako »lepa« (namreč lepa, kolikor se more govoriti o lepoti potov ob Etni!), kakor iz Nicolosi, a je zelo romantična, ker vodi iz Randazza gori takoj sredi divjega vulkanskega sveta. Tudi je strmejša in nudi krasne scenerije.

Navzdol pa jo je manje priporočati. Ako hočeš ostati zvest načelu, da nikdar po isti poti nazaj kakor gori, potem izvoli pot na Zafferano; na tej te čaka največje, kar ima Etna pokazati v svoji vulkanski prirodi. To čudo si moreš ogledati, tudi če ne greš na Zafferano. Od vrhnjega kraterja pojdi torej zopet h »Casa Etnea inglese«, odtod pa proti vzhodu na rob gori imenovane gorske ravnice Piano del Lago, ki leži kakor širok prag pod glavnim vrhom. In z roba se ti odpre grandiozen pogled v takozvano Valle del bove tako nenadoma, da onemiš. To je, rekel bi, nekaka piéce de resistance med etenskimi vulkanskimi čudesi. Ta Valle del bove je treba videti s tega roba ali s hrbta Serre del Solfizio, da imaš pravi pojem, kaj je to grozno veličastvo vulkanske prirode, ki prekaša po svoji strahoti najdivjeje prepade in kotle v Alpah: zdi se, kakor odgrnjena pokrajina Hefajstovega domovja ali Dantejevega pekla. Vse fantazije ti ne morejo izpričati tega pogleda, dokler ga nisi videl na

lastne oči. Ta Valle del bove je najgrandioznejši amfiteater, ki ga je stvorila priroda s tem, da se je odkrhnil od gigantskega telesa Etne na 10 km daljave skoro ves vzhodni del, ogromna lavina masa blizu od sredine gore; zapustila je za seboj prirodni prizor, ki mu ni para na svetu: amfiteatralni gorski kotel z nad 1000 m visokimi, po nekod čisto navpičnimi stenami, čigar dno je seveda tudi sama strjena lava v obsežnosti cele pokrajine. Iz le-te pa zopet kipi vrsta kraterskih stožcev. V enem kotu te divje doline, pravijo, da je bil najstarejši Etnin krater pred stotisočletji, ko še ni bil nabljuvan poznejši glavni vrh v 3000 metrsko višino . . . Kdo ve, ali je res. Jaz jim verjamem, geologom.

Tu je odprta prirodoslovna knjiga! Tu lahko študiraš, rekel bi, ustroj vulkanskih sil in posledice njih delovanja; na stotine je skladov same črne lave, eden vrh drugega, menjajoč se s skladi pepelnatega »tuffa« in konglomeratov. V teh stenah so zapisana tisočletja: brati jih zna in razume le oni, ki se je vtopil v knjigo prirode . . . In še ni konec delovanja vulkanskih sil, katerih učinke beležijo najstarejši zgodovinarji.

V to Valle del bove prideš, ako se ne strašiš precej dolge in utrudljive poti proti Zafferani. Vidiš pa na potu tako divjeviličastne prirodne prizore, da ti je s tem pot zelo olajšana. A moraš biti precej utrjen in »kapác« — kakor pravi Primorec — da se polotiš te ture; kajti tu ni na potu nobene vode, nobene hišice; sama lava in zopet lava. Od Zafferane dalje, po 8 urah seveda, pa prideš med samimi najkrasnejšimi vinogradi, toda po slabih potih naposled v lepo, veliko mesto Giarre, postavljeno proti bregu Jonskega morja, ali pa v obližje Catanije, v Acireale, drugo veliko mesto ob morski strani Etne, zvezano s Catanijo tudi z električno cestno železnico.

9—10 ur po takem terenu — to niso mačje solze — in tu je izključeno, da bi morda s hitrostjo kaj pridobil. Tu sploh hitro stopati ne moreš, ker je hoja bolj telovadba od ene nestalne lavine krogle do druge, ali pa gazenje prahu. Zato se večina potnikov vrne zopet po istem potu na Nicolosi, samo da na povratku obiše še nekoliko stran od pota ležeči takozvani Torre del Filosofo (2917 m), ostanek koč iz časa Hadriana, kjer je imel Empedokles svoj observatorij. —

In kakor je vsa ta dobesedno grozna pokrajina po svoje lepa in veličastna, tako te zopet vleče nazaj v dolino, v tisto solčno, svetlo, zeleno . . . Da! Treba je misliti na povratek, pa ne samo v dolino, nego sploh iz tujine domov . . .

Dva meseca sta že minila, odkar so izginili za nami za Rakekom in Postojno naši domači gozdovi. Treba je misliti zopet na vsakdanji

kruh, treba nazaj v mirno, bolj ali manj monotono življenje. — In prav je tako! Zdi se mi, da bi brez tega ne imel užitka od potovanja, in da bi se človek tudi lepote preobjedel, kakor se preobje belega kruha...

Lepo je sicer v tej deželi citron in oranž, oljk, rožičev i mandelj, krasni so ti opojno duhteči vrtovi, ki izgledajo kakor gozdovi. Pogrešaš pa vendar našo lepo, svetlo zeleno bukev, naš krasni bor, arhitektonsko lepo zgrajene piramide naših temnih smrek. Pogrešal sem pa tudi tistega lepega kmetskega doma, ki sem ga iskal, a našel le nizke hiše, brez potov in stezic — po nekakih vodnih žlebovih sem došel do njih, skritih v zelenju trt, oranž in citron. A tako borne

Taormina z izkopinami.

in revne so: v eni sobi cela po 10 do 12 glav broječa družina, povrh še kaka koza. Dvoje najlepših naših živali na kmetskem domu, govedo ali konj, sta tukaj velika redkost. — Brezdelen čaka seljak, da dozori vino, da ga proda; skoro polovico delazmožnih pa je na cesti v bližini mesta ali v mestu in čaka na tujce — berači! Kmeta, tistega Tavčarjevega kralja na svojem domu, njega ni! Revščina in beda vlada v njegovi hiši, ki ni — hiša, in analfabetstvo je njihov duhovni delež, reci in piši 78%! Usoda kolona in njegove družine! Vasi, lepih belih vasi sploh skoro ni videti, zato pa nebroj srednje velikih in velikih mest.

V celi Italiji je velika beračija: ni čuda, da je tudi tako malo ptic. To italijansko tičejedstvo mi je hilo najbolj zoperno; zdi se mi, da se s tem kosa samo še španska bikoborba, ki pa ji dajem prednost: tu gre za bike in vratolomne norce, tam za drobne pevce naših

gajev in loz... Ta romanski »sport« je nam barbarskim Slovanom hvala Bogu tuj!

Poleg te beračije na cesti so mi samo še komarji zagrenili biva-nje v Italiji; v slučaju izbire od obeh nadlog pa bi se še raje odločil za — komarje, ki sem jih od doma kolikortoliko vaju.

Sploh se čudim, od česa ti ljudje žive. A so tudi sila skromni in pa trezni. Treznost je lepa reč, posebno če je posledica proste volje in kreposti, ne pa bede in železne sile. A temu je predvsem prepri-sovati, da v Italiji skoro nisem videl pijanega človeka, tudi premož-nejšega ne.

»Poštenemu Kranjcu« kajpada to ne gre v glavo: toliko v resnici sladkega vina pridelajo tukaj — pa samo zato, da ga spravijo v denar! Tudi pri nas ga pridelujemo, a ga pijemo tudi sami! Tu pa sediš v gostilni, in vse okoli tebe pije osminko, morda še četrt vina, posedi kake pol ure, polovico ga pusti še v kozarcu in že hiti naprej v gle-dišče, v kino in Bog ve kam! A pri nas? Prijatelj Jakopič se vsede v gostilno in sedi tam najmanj 2 uri. Zraven pa si naroči poleg na-vadne stare tako mero, da stikujejo natakariji glave, kje bi dobili tako veliko posodo. Kako ga šele gledajo, ko vidijo, da multiplicira z 2 ali celo s 3 svoj konzum. Ko vidijo, da ga mož iz gostilne dobro nese, ga opazujejo kot nekako čudo iz Jutrove dežele in se nam vsem, ki smo v tej imenitni družbi, priklanjajo... Oče Kalan, zakrijte si svoje oči! Ne pijem mnogo, ali vzpričo tega, kar sem videl tu doli, sem se očitno proglasil za alkoholika! Kar nas je Krpanovega rodu, drugega sploh ne zaslužimo! Tu v deželi citron sem obupal sam nad sabo: da bi smel kdaj smelo upati, da bom po večerji izpil samo osminko vina, to je čisto izključeno! Bom pač naprej preganjal svojih skrbi oblake kakor doslej in se bom tolažil, da tudi Tegetthof ne bi bil zmagal Lahov, ako bi tega od »Svete vojske« tako zaničevanega in od nas tako uničevanega alkohola ne bilo. Pri nas Slovencih pa ima »zlata kapljica«, kakor imenujemo v svoji prešernosti ta grdi strup, še posebej svoj veliki delež: katera velika stvar pri nas je daleč od »Njega«? Toliko velikih mož nam je dala s trto venčana Slovenija; že o enem prvih »brez hčere in sina,« ki ga še po smrti pesmi pojo, slóve: da »rad je pel, še rajši pil«. In druge za njim od Prešerna do Cankarja, ki jih tudi »črne zemlje pokriva odeja...« No, pa ne tolmačite napačno teh besed, ki jih je vzeti cum grano salis; vendar naj ne bo kaljen svetli spomin njih, ki zato niso nič manjši, a so zato tako — čisto naši!...

Tudi v etenski pokrajini nisem videl pijancev; pač pa nekaj manj beračev kakor drugod v Italiji. Tu živi še v vsakem oziru naj-boljše in tudi pošteno ljudstvo; na sicilske bandite naletiš lahko bolj

v zapadem oglu nad Palermom, Marsalo in Trapani. Ljudstvo je sicer premožnejše, toda tistega lepega domačega kmetskega doma, kakor ga je videti v naši domovini, tudi tukaj ni; te bajte iz črne lave napravijo nate še klavernejši vtis. Etenška pokrajina je dežela zase, kakor je to tudi zopet cela Sicilija.

S tem se poslavljam od Etne. Epilog k svojemu potovanju pa bom povedal pri drugi priliki.

TRENTSKI PIHAVEC* 2418 m.

Dr. H. Tuma.

Pihavec je mogočna piramida, ki zapira Zadnjico proti vzhodu ravno v sredi med Triglavom in Razorjem. Od juga in zahoda je do vrha drnast in rušast. Na levo proti Križkim Podom stoji mu ob strani lepi stožec Šplevte 2215 m. Proti jugu gre eno rebro do Luknje 1758 m, drugo proti planini Zajavor 1479 m. Čez to planino tudi pelje pot iz Zadnjice na Luknjo; ta pot pa se vedno bolj opušča radi nevarnosti západnega kamenja; tudi je turistiško lepša vzporedna pot iz Zadnjice čez Ruše na levem bregu Korit.

Pristop na Pihavec je precej lahek po rebro od Luknje ali od planine Zajavor; nekoliko težji je pristop s Križkih Podov od Spodnjega (ali Šplevtskega) jezera čez škrbino »Na Kamnu« najinteresantnejši in težji pa mora biti pristop po severni šiji od zarez med Splevto in Pihavcem (dosedaj menda še neizvršen.). —

Pristop od planine Zajavor je turistiško izvršil prvi dr. Kugy 5./10. 1882 z vodnikom Andrejem Komacem (p. d. »Mota«) v 2 urah, pozneje od Luknje v 3 urah. Opisal je tudi pristop čez Kamen.

Iz Loga v Trenti je Pihavec najkarakterističnejša gora, ker je Triglav v ozadju in kaže le svoje zahodno teme. Nad planino Zajavor je Mali Pihavec 2148 m. Pod Šplevto nad Belim Potokom so prodaste Osojne Krnice, pod vrhom Pihavca Solnčne Krnice, sredi katerih je zeleni Vrh Krnice. Pod Krnicama so Ruševe Glave.

Dne 5./9. 1913 sem odrinil z Josipom Komacem (p. d. »Pavrom«) ob 5. uri zjutraj od Zlatoroga po markirani poti skozi Beli Potok. Na Utreu sva bila ob 7., pri studencu pod Šplevto ob 7.40. Odtod zavije pot na desno nad jezerom pod Šplevto in okoli Šplevte po gruščastih policah in sesutinah na sedlo med Šplevto in Pihavcem. Od sedla proti jugu se gubi globok meljast žlambor, na dnu katerega je malo jezerce. Iz sedla se dviga kontasto in raztrgano severno rebro Pihavca. Pristop utegne biti po tvorbi pečevja mogoč, četudi

* Glej sliko v Planinskem Vestniku XX. 1914, str. 25, 48; posneta je precej zgodaj poleti ob obilnem plazu. Meseca septembra so le še umazani sledovi snega višje gori pod Škrbino.

jako težaven. Mislila sva sprva poskusiti; ker pa so se jele poditi nad nama precej goste megle in je Paver izjavil, da tod še ni plezal, nisva hotela izsiliti pristopa po severnem grebenu. Tako mi je odpadla jako lepa plezalna tura.

Zavila sva raz sedlo na levo po širnem prodovju pod Pihavcem. Nižje doli v podanku velike kotline so se mirno pasli trije gamsi. Prišla sva jim blizu, skoraj na streljaj, a se niso dali splašiti. Šele ko sva lezla po strmem kršju pod ronki Pihavca navzgor in sprožila veliko skalo, ki je grmela po kameniti vesini dol, jih je preplašil šum kotaleče se in pokajoče skale, da so bežali prekoma pod nama proti Šplevtski škrbini. Gotovo imajo tam prehod doli po žlamborju v pobočje Pihavca, kamor jim težko kdo sledi. Ko so pa pribežali bližje, jih je še bolj preplašila jeka od sten Šplevte sem. Skoraj smešno je bilo gledati, kako so se preplašeno kar nakrat obrnili pred novo nevarnostjo in bežali po prejšnji poti nazaj preko prodja v stene Kamna.

Najina pot je postajala vedno strmejša in težavnejša po gibljivemrodu in debelem grušču, višje gori po snežini, iz katere štrle kakor rebra podolgaste klečeti. Leza je precej zamudna; konečno se prileze v ozek žleb pod visoko prevesno klado, ki zapira pot. Čez to klado — Škrbino na Kamnu — je lovcem dobro znan prehod gamsov. — Prva stopnja preko prevese je precej težka; treba jo je premagati v dolenjem delu z uporom kolena in života proti skali, v gorenjem z zamahom čez klado. — Komaj se je bil Paver dobro prekobilil čez skalno klado, ko je izza Škrbine nad seboj splašil trojico gamsov od zjutraj. V preplahu so skočili iz megle proti nama, eden tik nad Pavrovo ramo, ter so odpluli po ozki gredici nad klado in nazaj na prodovje. — Za to stopnjo je druga, lažja. Potem se leze pokonci brez večje težave po ozkem žlebu na rez Škrbine. Gosta megla naju je obdajala; nisva vedela, ali bi sploh šla naprej ali pa se vrnila onkraj Škrbine po travnatih vesinah na Luknjo in čez Rušo nazaj v Zadnjico. Vendar vzduh ni dišal po dežju in veter je gnal meglo enkrat od juga sem, drugikrat jo je potisnil sever zopet nazaj. Hotela sva malo počakati, da se prelomi predpoldan.

Ob ¼10. sva sedla tik na Škrbino v varno zavetje pod visoko pečino in se okrepčala s kruhom in painom. Videla nisva drugega nego boj megle z vetrom, južnega in severnega, ki je postajal vedno hujši. Kadar je zmagaval jug, je odkril krasen pogled na planoto »Za Planjo« in Triglav, ter visoko drvil megle nad nama. Včasih se je postavil ravno nad Škrbino od Pihavca čez Kamen do Sovatne kakor velik zid megle, mimo katerega je pihal oster veter od

Ozebnika iz Zadnjice sem preko zarezze Luknje. Takrat sva videla ves Triglav z mično kočico Kredarice; tem krasnejši je bil pogled, ker je iz meglenega mraku, v katerem sva sedela, kar naenkrat zablješčalo na solncu snežišče Za Planjo in se razgalilo teme Triglava. Ko je zahodni veter popustil, je veter čez Križke Pode sem zagnal mogočne oblake megle in zopet vse zakril do Luknje pod njim.

Sklenila sva, da vendarle polezeva na vrh; saj ni mogel biti daleč. Plezanje iz Škrbine je lahko, po dobri skali, in v 10 minutah sva bila — začudena — na temenu Pihavca. Ravno je bil veter zopet odpihal meglo in pod nama je zbežala divja koza s kozličem preplašeno tja dol proti Škrbini. — S Pihavca sem ogledal v presledkih, ko je veter odgnal meglo, vse gorovje, tako da sem imel poln pogled na Triglav, Škrlatico, Razor, Prisojnik, Jalovec; prav nič nama ni bilo žal jutranjega truda.

Pihavec nudi res krasen pogled gorskih velikanov in če bi postavilo SPD svojo kočjo na Križkih Podih, je gotovo, da ga po interesantni poti čez Kamen marsikateri slovenski turist obiše, potem pa nadaljuje turo na Luknjo in čez Plemenice na Triglav. Ostala sva na vrhu ter se končno solnčila brez vetra in megle blizu do poldne. Odstopila sva proti Zajavorju po strmih travnatih vesinah s skalnatimi skoki, katere je treba previdno obiti zdaj na levo, zdaj na desno. Na Mali Pihavec 2148 m sva stopila ob 12.35 pop. Odtod sva pregledala Zadnjico. Paver mi je kazal Zadnjiški Dol, ki je bil zadavna obrasel z grmovjem in drevjem. Z vrh Dola je videl njegov ded po materi, ki je bil s starim Šilo na Zapodnem na lovu, da se konec dola giblje neka žival. Šila je precej spoznal, da je medved. Šla sta za njim in ga ustrelila.

Šla sva potem na desno navzdol po sečni travi, med njo polno velikozvezdnih očnic, seveda prezrelih, do planinskega stanu, kamor sva prišla ob $\frac{1}{4}$ na 2. pop. Gozd pod Zajavorom proti Koritom se imenuje »Pod Skokom«, gozd po precej zložnem rebbru do Zadnjice pa je »Dolgo Brdo«. Iz gozda sva stopila ob $\frac{3}{4}$ na 2., ter v pol uri bila pri Krajcerici.

S Pihavcem sem izvršil svojo zadnjo turo v poletju 1913.

Težko sem se ločil od Trente. Ravno pohajkovanje za slabega vremena prve tri tedne me je seznanilo z vsakim kofičkom Trente. Vse se mi je omililo. Krasne ture zadnjih 14 dni, ki sem jih napravil po vrsti brez pravega odpočitka, so name vplivale tako, da bi si bil rad privoščil še nekoliko plezalnih tur zase, ture, ki bi šele bile pravi alpinistični užitek: po severni steni iz Zadnjice na Kanjavec, iz Korit čez Kotel na Planjo, iz Zapotoka od jame čez steno Srebr-

njaka, iz Šplevte po severnem grebenu Pihavca, iz Plazja čez Zelene Police na Veliko Špičje, iz Zapodna po severnem grebenu na Grintavec, iz Kranjskogorske planine na Zgonike in Prisojnik.

Vendar sem moral pospraviti svojo prtljago; klicali so me posli v Gorico azaj. Poslovil sem se torej od drobne družinice Cudrove, ki mi je stregla in kratila za slabega vremena čas: Savina, Pavla, Kristina, Dolfi, Mica; 6. septembra sem odrinil po Soški dolini na Bovec nazaj. Pred Bersnikom sem pozdravil zadnjikrat za seboj gromado Razorjevo, nekoliko minut potem se je zasvetila pred menoj na solnčni svetlobi daleč v ozadju glava Laške Planje. Minila je prijazna vasica Soča. »Pri Kovačih« se je odprla Lepenja s svojim grebenom proti Krnu, Lipnik, Hudi vrh, Brda, Skutnik, Krnščica; pred menoj se je raztegal Kanin do Prestreljenika. Objelo me je temno debro Soče pod Kozjim Bregom in skoro sem pozdravljal solnčno Bovško planoto.

Pripomba.

S splošnim naslovom »Po Trenti in Soči« je g. dr. Tuma opisal po posebnih poglavjih, na 134 folio-straneh svoje pohode, ture in svoja opazovanja tekom svojih »počitnic« leta 1913, opisal z lastno njemu temeljitostjo in dovezetnostjo za vsak pojav. Rokopis je poslal našemu uredništvu dne 17. aprila 1914 iz Gorice. »Plan. Vestnik« je pričel z objavo še l. 1914; a izbruh vojne, posebno napoved vojske z Italijani, je prekinila nadaljevanja. Potem ko je dr. Tuma v oktobru 1918 iznova pregledal svoj rokopis in je »Plan. Vestnik« l. 1919 začel zopet izhajati, so se tudi dr. Tumovi članki »Po Trenti in Soči« s svojimi podnaslovi — kot samostojni — izdajali. Z današnjim člankom je njih vrsta zaključena.

Dr. Tuma je nabral obilo novega ali vsaj pod novimi vidiki zbranega, uvrščenega in presojenega planinskega in planinstvu sorodnega gradiva iz planin in krajev, ki jih občni tok turistov ne doseže. Članki so važni tudi zato, ker se v veliki meri tičejo krajev, ki so zdaj odtrgani od glavne celote Slovencev.

Dr. Jos. T.

ŽENA I PLANINARSTVO.

Dr. Gizela Tarczay.

(Konec.)

Planinarstvo je izvršna škola za volju. Ako si planinar preduzme, da će se popeti na ovaj ili na onaj vrh, on će to učiniti, pa makar se umorio, makar se izmučio, on svejedno ide, nailazi na poteškoće, na nepredvidjene zapreke, ipak ide, ako padne, ustane i ide dalje, ako ga šta boli, stisnut će zube od boli i ići će dalje, dok ne dodje do svog cilja.

Tko ovako radi na planini, ovako će raditi i u privatnom životu. A ženama je vrlo potrebno, da steku jaku volju i ustrajnost, po gotovo u današnje doba, kad moraju da se bore za svoju egzistenciju.

Planinarka će biti i u svom privatnom životu samostalna i jaka, ne će klonuti, ne će se ničega bojati.

Pa koga i čega bi se bojala, koja je gledala smrti u lice?

Jer na planini vreba smrt. Jedan neoprezni korak i smrt će dobiti svoju žrtvu. Mi smo si toga svijesni, mi znamo, da nam se može što šta dogoditi, znamo, da se igramo višeputa sa smrću, pa ipak idemo gore. Mi se ne bojimo smrti. Idemo veselo na planine, a ne znamo, hoćemo li se vratiti i kada.

Žena koja tako smireno, tako vedro ide pogiblima, opasnostima u susret, zar ne, da je to žena, kojoj mora svaka druga zaviditi?

Pa na koncu šta je smrt? Ponovno ujedinjenje sa prirodom, iz koje smo izašli. A priroda je nama planinarima vrlo bliza. Mi smo o jedni sa prirodom.

I žena mora da se upozna sa prirodom, da dodje bliže k njoj. Po gotovo je to potrebno u ovo naše doba, kad se je ona toliko udaljila od nje. Žena nije bila nikada tako daleko od prirode i od prirodnog svog odredjenja, kao baš sada, kad se je »sretno« emancipirala. Žalosno je gledati današnje emancipirane žene, koje misle, da je ta emancipacija za njih jedan plus, koje misle, da je Bubikopf najveći rezultat ženskoga pokreta, a cigareta najljepši ures žene.

Svakako je lijepo i te kako potrebno, da žene steku neku naobrazbu, ali je više nego žalosno, ako žena pri tom zaboravlja, da je žena, reže kosu, zapuši cigaretu i misli, da je sada savršena. Država podupire njezina nastojanja, dala joj je pravo da sudjeluje u javnom životu, u zapadnim državama dapače i pravo glasa.

Pa ipak, kad pogledate jednu ovakovu ženu, šta ima ona ženskoga na sebi? Ništa. Žena mora da bude nježna, fina, otmjena, graciozna, suptilna, ali kod moderne žene svega toga nema. Moderna je žena bez gracije i bez srca. Što više ona uči, što više ona dobiva na intelektu, to više ona gubi na suptilnosti svojih osjećaja, to više gubi na srcu. Miliya mi je jednostavna neuka žena, koja se ljubezno i veselo brine za svoj dom i za svoju djecu, nego li moderna učena žena, koja je zaboravila, da je žena.

Njemački tip žene, »Gretchen«, izumire. Gretchen, ona stidljiva, skromna djevojka, bila je svakako malo ograničena, ali je imala srce. Moderna žena se hvali sa svojom slobodom, sa svojom naobrazbom, ali je izgubila srce i izgubila stid. I to ona zove napredak!

Ali hvala bogu nisu sve žene takove! Ima još Evinih kćeri, koje su žene u pravom smislu te riječi. To su evo naše planinarke, žene toploga srca, nježnih osjećaja, vesele ćudi. Naše planinarke, one su jedine, koje ne idu za emancipacijom u onom smislu, kako ju shvaćaju današnje moderne žene.

U saobraćaju sa svojim drugovima i drugaricama iskrene, požrtvovne, bez laži, bez zlobe i bez intrigua, u planinarenju neumorne i neustrašive, u prirodi za prirodu oduševljene, naše su planinarke

još jedino sačuvala tip ženstva, koji sve više iščezava. One jedine zastupaju ženu.

One druge, koje se bore za cigaretu i za pravo glasa, nisu žene, nego žalosne figure jednog neuspjelog pokušaja.

III.

Ne mojte očekivati od mene, da ja laskam ženskome spolu. Vi ste sigurno mislili, da ću ja ovdje hvalospjeve pjevati ženama. Ne, nisam došla, da ih hvalim, došla sam da ih kudim. Došla sam, da ih odvratim sa krivoga puta, kojim su sirote zašle, hoću da im pokažem pravi put, kojim treba da podju. Hoću da ih uvedem u hram čistoće, u hram čiste sreće, u hram prirode.

Sestre moje, hodte sa mnom! U prirodi je spas!

Današnji vijek jedva znade za prirodu. Ljudi žive u gradovima i misle da je cijeli svijet asfaltiran i električno rasvijetljen. Moja šogorica u Budimpešti često mi se tuži, da još nije nikada vidjela izvor vode, samo vodovod. Zar nije žalosno, da su takovi slučajevi mogući? Pa šta je vodovod spram ljepoti šumskog izvora? Šta je električna rasvjeta prema zvezdama ili mjesecini? Šta je skupocijeni perzijski sag spram onoj gorskoj livadi na planini, koja je tako mekana i tako mirisna? Šta je sav konfort, šta je sva naša bijedna kultura spram Veličanstvu Prirode?

Današnji gradski ljudi nemaju obično ni pojma o ljepotama prirode. Za te ljepote znadu svi planinari. Pa idu prirodi bliže, da bolje vide njezinu ljepotu. Nitko to nije tako lijepo i nježno izrekao, kao njemački pisac Jean Paul, koji na jednom mjestu kaže slijedeće:

»Auf einen Berg steigt der Mensch, wie das Kind auf einen Stuhl, um näher dem Angesicht der unendlichen Mutter zu stehen und sie zu erreichen mit seiner kleinen Umarmung.«

Kao što se dijete penje na stolac, da bolje vidi lice svoje ljubljene majčice, tako se penjemo i mi, djeca prirode gore na planine, da smo našoj majci bliže, da joj gledamo bolje i dublje u oči, u te oči pune miline, pune sjaja.

Gledanje prirodnih ljepota mnogo djeluje na dušu. Nije to samo estetski užitak par excellence, ljepota prirode djeluje tako snažno, tako silno, da je ona kadra, čitavo naše biće ispuniti ushitom, udivljenjem neizrecivim.

Mi ljudi dvadesetog vijeka, koji ne nalazimo više oslona u crkvi, naći ćemo taj oslon u veličanstvu prirode. Mi planinari obožavamo prirodu.

Na početku ovoga predavanja nastojala sam prikazati, da planinarstvo nije šport. Sada ću poći korak dalje i pridodat ću ovo: planinarstvo je religija.

Barem za mene. Za mene je religija.

Nas planinare ima svakojakih vjeroispovjesti: ima i katolika i pravoslavnih, ima evangelika i židova, pa smo ipak složni, ipak smo jedni, jer nas veže veličanstvena ideja: jedni smo svi u obožavanju prirode.

Mi inače možda ne nalazimo baš često u crkvu, ne volimo ceremonije, ali zato zalazimo u hram najljepši i veći, zalazimo u prirodu samu. Mi ne idemo na zornice, ali često idemo po noći na koji visoki vrh, da gledamo odanle izlaz sunca.

Gledala sam jedanput izlaz sunca sa Golice. Sumrak je bio i ciča zima. Drhtala sam od zime. Čekala sam sunce i gledala, kako Noć bježi pred Danom. Konture planina bivaju sve jasnije, već se vidi Triglavska skupina sa Rjavinom, a na drugoj strani gromada Stola-dolina je još u potpunom mraku. Preko Drave, nad Vrbskim jezerom pomalo zarudi Zora, »rhododaktylos Eos«, ona Zora, kojoj su se stari Grci toliko divili. Pomalja se tanak rub mladoga sunca — u tren oka gle prve sunčane zrake na vrhu Triglava! Triglav se već kupa u suncu, dok dolina još drijema. Onda se sunce pomalo diže, diže se sve više i više, obasjava svojim zlatnim sjajem ponajprije sve vrhove a onda i doline — još čas dva — i čitav je kraj u suncu!

Pa, onda jedanput na Bjelašnici kod Sarajeva — sjećam se dobro! Dugo smo čekali, jer je bilo oblačno jutro, pred nama su se valjali gusti tromi oblaci. Ali na jedared: oblak se otvori, magle nestane, predamnom je zasjalo sunce tako blještavo, tako sjajno, da sam morala u prvi mah zatvoriti oči. Planinar Bosanac, što je bio sa mnom, ispali hitac iz svog revolvera, a ja skočim gore i raširim ruke, htjela sam da padnem na koljena pred ovalikom ljepotom!

Da, mi planinari obožavamo prirodu.

A žena? Zar ova religija ne bi bila za žene? I te tako! Ženska duša, ako je istina, da je ona nježnija, da je finija, negoli muška, stostruko će osjećati prirodu, koja će se ukazati u prirodi. Divit će se prirodi i njezinom veličanstvu još više nego muškarac, oduševljavat će se za prirodu, kao nikoji muškarac.

Muškarac, kad gleda prirodu svojim hladnim razboritim očima, ne će opaziti sve sitnice. Žena će sve pogoditi svojim srcem, svojim instinktom. Žena to više razumije, ona je više rodjena za ekstazu. Ona će opaziti sitnice, malenkosti, koje bi dalekovidnom muškarcu sigurno iz makle. Muškarac gleda rado u daljinu, a žena će ga upozoriti na inje na grani, na rosu na travi, na sitan cvjet što raste

na kamenu, pa na ptičicu, što vije gnijezdo nad ponorom. Žena će opaziti stotinu malenkosti, ali se u svako malenkosti očituje veličanstvo prirode. Jer je često najveće čudo baš ono sitno, što se mikroskopom gleda.

Žena, koja poznaje i voli prirodu, moći će djecu svoju drugačije odgajati, nego li ona sirota kći velegrada, koja još nikada u svome životu nije vidjela izvor vode. Planinarka kao majka znat će da uvede i djecu svoju u carstvo prirode, upozorit će ih na ljepotu paučine i na finoću leptirovih krila, odgajat će djecu svoju za planinare, jer će ih odgajati u ljubavi prirode, podučavat će ih u svojoj religiji, najljepšoj na svijetu!

Pri kraju hoću da kažem samo još ovo: jelte da su stari Grci izabrali žene, da budu svećenice njihovih božanstva, čuvarice njihovih hramova? Sada su žene ne znam zbog čega, isključene iz svećeničkog staleža, ali priroda nam je ostala, u prirodi možemo i mi žene da služimo našem božanstvu prirodi. Svaki je planinar svećenik prirode, svaka planinarka ima da bude svećenica prirode i čuvarica hrama njezinog.

Sestre moje, hodite da budemo svećenice prirode! Budimo čiste, kao što su planine čiste, budimo vedre, kao što je sunce vedro! I pazimo, da budemo dostojne hrama, što ga čuvamo.

Sestre moje, hodite sa mnom! U prirodi je spas!

Dostavek k str. 59. Tudi Triglavsko steno so že preplezale Slovenke. — Prva je bila (po poročilu naše sotrudnice Mire Marko) gdč. Nevena Rebek, ki je zmagala steno istega dne, ko se je smrtno ponesrečil Vladimir Topolovec, 24. avgusta 1924. Njena družba je bilo tedaj ubrala dr. Tumovo smer. (Prim. Plan. Vestn. 1924, str. 268).

Dr. Jos. T.

PLEZALNI ZAPISNIKI † DR. KLEMENTA JUGA.

(Konec.)

6. VIII. Sam po severozapadni steni na Rogljico. Kveder počiva ter pojde na Jalovec jutri. Iz Erjavčeve koč šel doli v Krnico, kjer imel svoje stvari v pastirski koči. Tam se zašil, najedel in napravil za turo. Ob 11. uri odšel po poti v Veliko Dnino do tja, kjer se pričinja Dnina in se ločuje od Krnice. Tam je na desni od steze pod steno Rogljice dolg žleb, ki spodaj v njem v slabem slapu curlja voda. Namen sem imel iti ob tem žlebu gori do deloma zasnežene police, ki že skoro v sredini stene vede iznad tega žleba na desno (proti Križki Steni) do žleba, ki vede od vrha stene (od nekake škrbine) doli skozi steno. Ta žleb je spodaj neprestopen, višje pa, kamor pridem s police, upam, da bo prestopen.

Šel sem torej pod spodnjim žlebom na desno s steze in se pričel dvigati levo od žleba po travi in ruševju navzgor. Prišel sem lahko proti levi v nekak krajši žleb in šel po njem gori, da se izognil ruševju. Iz žleba ob koncu spet v ruševje in po tem navzgor do macesnovega gaja, vedno ob levi strani (desnem bregu) glavnega žleba. Od macesnovega gaja gori po produ in ploščah na desno v žleb, kjer je lažje prestopen, dasi je gladek, a ni strm. Po tem gori do prvega snežišča. Od tu na desno (vzporedno s steno) po žlebu, nato na levo gori na polico po drugem žlebu (pravokotno na steno). Nato po polici do desega žleba. Po ozki polici doli vanj in ob levi strani snega gori do visokih previsov v žlebu. Tu ni prehoda, razen v času, ko je ves žleb poln snega; kako je višje gori, ne vem, a najbrž je prehod, če niso višje spet previsi. Nekdo iz Kranjske Gore mi je pravil, da so, ko je bil še mlad (sedaj star 62 let), hodili po tem žlebu iz Pišnice v Vrata. Sedaj pa ni več mogoče, ker da se je nekaj skalovja utrgalo v njem.

Torej se vrnil po žlebu doli do tja, kjer vanj vstopil. Prej sem bil videl iti gamse po steni na nasprotno stran žleba. Zato sem sklenil tu poskusiti prehod. S cepinom sem si izsekal stopinje v sneg in ga preprečkal. Nato sem splezal po skalah gori in sicer še vedno v čevljih. Drugim pa priporočam že takoj nad snegom plezalke, ker je skala nekje tako gladka, da sem komaj priplezal. — Slednjč sem si obul plezalke in radi kasnosti kar moč naglo plezal po steni gori. Stena je ugodna, oprimki večinoma trdni, stopinj in oprimkov dovolj. Strmina 60°. Plezal sem najprej po sporadičnih skalah, nato prišel v žlebiče in zajede, nato z žlebovi razrite plošče (tu se pleza po razčlenjenih žlebovih, držé se smeri po sredini plošče), nato priplezal na vrh nekega stebra. V steni zavil nekoliko na levo okoli v steno in vstopil v gruščast žleb, ki je vedel vzporedno s steno na desno gori, preplezal v žlebu oviro, ki je nastala z velikimi skalami, ki so zagvozdene v njem (splezal tu skozi luknjo nad skalami navpično gori) in nato po nadaljevanju žleba na vrh stene. Od žleba s snegom do vrha priplezal v 1 uri (premalo pazil; večkrat se komaj ujel, ko se je kamen utrgal); po ruševju, žlebih in policah do žleba in čez pa 5 ur, ker sem se motil. Tu so individualne difference. Bo pa kake 2½—3 ure hodà.

Na vrhu glorija, ker je bila na podih Sprednjega Dolka megla. Na vrh sem priplezal na greben jugozahodno od Rogljice nekoliko južno od prvega vrha (Dolkova Glava; višja nego škrbina nad žlebom) v grebenu pod Rogljico. Ta vrh ločen od drugega po škrbini nad sneženim žlebom. Na Rogljico se mi ne ljubi, pa tudi časa ni. Zato po grebenu do Križke Stene in čez njo v Krnico. Iz Krnice se vidi

dobro smer, v kateri sem plezal: ravna črta izpod žleba na desno gori do grebena, desno od vrha, ki je desno od škrbine nad žlebom.

7. VIII. Sam. Namen: preplezati greben obeh Ponc od škrbine po Lipnico do škrbine pod Malim Dovškim Križem ter doli v Dnino. Šel po stezi iz Krnice v Veliko Dnino in sicer tako dolgo, da pride ta steza potem, ko se od nje odcepi steza na Špik in Lipnico, v snežen žleb. Ta žleb zavije na levo, je silno dolg in vede gori do škrbine med Lipnico in Malo Ponco. Steza vede po tem žlebu le spodaj do manjšega žleba, ki vede od tega žleba na desno kmalu potem, ko zavije žleb na levo, ter po tem manjšem žlebu na desno ven. Jaz sem tu zapustil stezo in šel naprej po žlebu gori; hodil sem po snegu, dokler je ta segal; nato sem plezal po desni steni žleba, vzporedno s tem, nato po žlebu gori do drče pod škrbino in na njo. Od Krnice do škrbine sem rabil 4 ure.

Tu sem obul plezalke. S Škrbine sem vstopil v greben, obplezal manjše stope od desne, prvega večjega pa od leve po eksponirani, viseči gladki ploskvi. Za njim sem zavil navzdol na desno in v žleb naprej, vzporedno z grebenom po desni strani dalje do neprestopnih previsov, ki jih tvori globoka zaseka v grebenu. Od te zaseke na desno (južno) doli je velik žleb, ki pride precej pod škrbino v dno. Skušal sem splezati po steni doli, pa ni šlo. Skušal zato po nekem kaminu in nato po ozki, viseči, s prodom posuti ter razkrušeni polici; a zopet sem se moral vrniti. Še dvakrat nato sem se zaplezal v taka slepa mesta; zato sem se vrnil nazaj (a po južni strani tudi pri večjem stolpu) na škrbino in doli v žleb ter po tem gori in na desno. Plezalke se mi trgale, oblaki so se podili od juga, na prejšnjem grebenu sem zapravil 2 uri.

Iz žleba sem se obrnil na desno gori, po polici na levo in nato po eksponirani steni gori do ozke police; po tej sem prečkal steno do žleba; po tem gori, nato nekoliko doli in v nov žleb, čez kos stene na greben in od desne na vrh Male Ponce. Skala je skrajno krušljiva. Precéj eksponiranih mest. Cel labirint, kjer se težko spoznaš, kje dobiš pozneje prehod. Zato sem zašel na veliko slepih smeri. Izpod škrbine do vrha Male Ponce 1½ ure.

Z vrha Male Ponce sem odstopil doli po grebenu proti vzhodu in prišel nad škrbino med Malo in Veliko Ponco. V to škrbino sem prišel po žlebu, ki me je privedel v dolgi, zasneženi žleb, ki vede s škrbine v Dnino. Tu je najlepši dohod na obe Ponci, razen tega na Veliko še po južni steni. Iz žleba (tu sem olb učevlje in v njih naprej plezal, ker so bile plezalke raztrgane in sem jih hranil za večjo silo) sem vstopil v zapadno - jugozapadno steno Velike Ponce in plezal vzporedno z grebenom gori do njenega jugozapadnega

grebena in na vrh. Tu stoji piramida Dvorskega in Čermáka, ki sta točno pred 19. leti (7. 8. 1905.) priplezala po južni steni. Od Male na Veliko Ponco je $1\frac{1}{2}$ ure. — Z vrha plezal po grebenu proti škrbini z Dovškim Križem. Najprej po levi strani (Martuljek) in nato po desni strani grebena. A še nekoliko pred škrbino, t. j. najnižjo točko grebena sem našel kamin, ki je bil ugoden za sestop v konec Velike Dnine. Z vrha v Dnino sem rabil $\frac{3}{4}$ ure. — Nato v Krnico. — S škrbine je še ugodnejši sestop v Veliko Dnino. Tu imajo gamsi prehod.

Skala je splošno zelo krušljiva, brez ugodnih oprimkov in stopov. Skale so ostre, da bôdejo. Treba je velike previdnosti. Meni so se pogosto stopi in oprimki krušili, da sem se komaj ujel ali obdržal na mestu. Marsikje sem zaplezal na kritična mesta, ki sem jih pa krasno izdelal. To mi je užitek, gladka zmaga! V Triglavski steni, ki je čista in trdna, pa ima dosti oprimkov, se pleza z nekako eleganco, z estetskim užitkom nad razvojem dogodkov do vseh podrobnosti.

8. VIII. Namera: preplezati severno steno Mlinarice med Razorjem in Veliko Glavo. Iz Krnice po stezi proti Križu, dokler ne pride ta pod steno desno pod Razorjem. Tu sem zavil s steze na desno pod steno po grušču gori, dokler ne doseže ta pod steno v kotu med Razorjem in Veliko Glavo (Prisojnikovim vrhnjim grebenom) najvišje višine. Tu je snežišče, ki se pričenja pod velikim žlebom, ki vede gori proti Mlinarici. Včeraj sem si iz Dnine ogledoval to steno in se zato zanjo odločil. Videl sem, da so nad žlebom v sredi stene gladke in neprestopne ploskve, levo od te smeri pa da je močno razčlenjena stena s travnatimi policami do vrha. Žleb je blizu ravno pod najnižjo točko sedla Mlinarice, po travnatih policah pa, kjer imajo gamsi prehod (videl sem jih v steni), bi prišel levo od večjega stolpa nekoliko višje na sedlo. Nameraval sem plezati za gamsi po poličasti steni. Vstop v to je s snežišča še pod njegovo sredino — na levo v ozek žleb. Ko sem pa prišel na snežišče in videl veliki žleb nad tem, me je nenadoma zamamilo, da bi skusil tu preplezati. Brez pomisleka sem šel do vrha snežišča in začel plezati. Vstopil desno od žleba in pričel proti levi gori v žleb. Po tem plezal dalje. Priplezal na silno gladko mesto v žlebu, precej visoko in radi velikih zagvozdjenih skal previsno.

Tu sem si obul plezalke. Silno me je mikalo, da bi poskusil, ali bi to zmagal. Doslej sem plezal tod sploh le kot poskusoma, ker sem bil prej namenjen na levo smer. Priplezal sem pod zagvozdeno skalo, nalahko se uprl ob gladko ploskev žleba desno od skale (ako gledaš v steno), kjer je stena žleba položnejša; trenje vse sprednje ploskve in majčken rob za plezalke me je obdržalo, da sem segel

z roko nad skalo, dosegel oprimek in izplezal. Šele sedaj sem se zavedel, kaj sem storil. Saj doli doli vrniti se bi bilo tako nevarno, da še misliti nisem smel več na to. Treba torej sedaj naprej! Spet gladko mesto z zagvozdno previsno skalo! Od desne sem sem se zagvozdil med skalo in steno, dobil oprimek ter izplezal, dasi s težavo. Še par skal sem preplezal v žlebu, nato se je ta nehaj; a od desne je pričel nov žleb. Po tem sem plezal gori, a tudi tega je kmalu konec. Kaj sedaj? Iz žleba je vedla proti levi navzgor docela navpična in mestoma previsna peč, ozka, plitva toliko, da se človek skrrije, gladka, od alg opolzka. Normalno je še pogledal ne bi kot prehodno možnost. A v sili, ko ni izhoda, jo je treba poskusiti. Nič se nisem obotavljal, ker sem bil k sreči izvrstno razpoložen. Čil, veder, trezen, siguren, duševno jak, skoro navdušen in odločen. — Včeraj na Poncah sem bil zanič, ker sem bil spal v zakajenem zraku (tovariši so kadili!). Nocoj sem spal v kuhinji pri odprtem oknu, zato svež. Ako bi danes plezal z včerajšnjim razpoloženjem, bi skoro gotovo ne splezal živ iz položaja. Včeraj sem šestkrat zašel, ker nisem obvladal pozornosti, danes pa sem vse gladko izdelal.

Kar odločil sem se za poč. Polagoma in previdno sem lezel gori. Od metra do metra je bilo treba se odpočiti, ker vsak meter je stal naporne muke, bilo pa je tudi treba pregledovati do malenkosti vse podrobnosti v peči, vsak robek, oprijemček, obliko v počih, da sem vnaprej preudaril stope in oprijeme, opore z dlanmi, laktmi, pleči, hrbtom, kolena itd., ker bi najmanjša napaka bila usodna. Od časa do časa sem si na kakem ugodnejšem stopu mogel oddahniti. Poč je dolga kakih 30—40 metrov, pod njo pa silen prepad. Poč je vrita v gladko steno 85° naklonine, pod njo je previs, da nisem videl v dno; kamenje, ki sem ga prožil, je dolgo brnelo, preden se je s treskom razbilo in izgubljalo vedno bolj. Kaj bo, ko bi ne bilo izhoda? Ali bi mogel nazaj po njej? Pa nisem nič mislil na to. Le mrko odločno sem opazoval položaj in plezal dalje. Slednjič se je poč docela izgubila v povsem gladkih do 80 stopinj strmih ploščah. Od nje dalje pa je ostala po steni gori sled v obliki ozke razpokline odklanih plošč, ki čakajo, da se zrušijo, a so me vendar še vzdržale ter z robovi nudile oprijeme in stope itd. Po taki steni sem plezal kakih 100 m. Potem je postala stena položnejša do 60 stopinj in se je normalno plezalo le z nekaj previdnosti. Še en strm prag v steni, nato po žlebu gori do vrha stene.

Priplezal sem na škrbino za dva turnca levo najnižje točke v grebenu, kjer je mejnik, a desno od velikega grebenskega stolpa. S škrbine doli, po kratkem žlebu na prod in pašnik. Plezal sem skozi steno 2¼ ure (po levi smeri bi bilo možno v 1½ ure), dasi sem

plezal razmeroma zelo naglo in brez odmora, razen oddihov in opazovanj v poči in steni sploh.

Splošno je bila to ena mojih najtežjih tur. Težino določajo plezalnimi turam posamezna mesta — ne vsa stena, kakor stezam. Skala je trdna, le redko kje se kruši, gladka, masivna, kakor jo le trdnost skale naredi. Oprimki so skrajno redki, a zanesljivi. Silno lepo, estetično, zanimivo, a težko, naporno, nevarno in previdnosti zahtevajoče plezanje! Tod sem najbrž prvi plezal, saj me je le moja volja gnala tja, ko je bil boljši prehod blizu. Pa tudi ne priporočam te ture nikomur, posebno ne, če ni skrajno pripraven, odločen, siguren, izvežban, miren, hladnokrven in vztrajen!

Z Mlinarice sem se vrnil v Krnico čez Vršič.

9. VIII. Dež. Selitev z vlakom v Vrata v Aljažev Dom, kjer sem pisal Rožmanu, naj mi prinese kline, da prebijeva Triglav izpod ledenega žleba. Kopanje, pranje, krpanje in nakup provijanta.

10. VIII. Dež. Rožmana ni. Kdo ve, zakaj. Ako bo jutri lepo, pojdem sam. Oskrbnik mi da kline in kladvo. Ker mi Rožman ni prinesel novih, si šivam stare plezalke z žakljevine. Ker dolgčas, šel po kosilu čez Luknjo na planino Zajavor pit mleko ter nazaj v vrata; dež me pral, a po stezi ni hudega.

*

Dostavek. Tu se končajo, točno vsak dan sproti pisani, dr. Jugovi zapisniki.

Prihodnji dan, 11. avgusta 1924, je dr. Jug odšel zjutraj sam, le plezalsko opremljen, v Triglavsko steno; vrnil se ni več. Šele 15. avgusta so ga našli njegovi tovariši pod navpično steno mrtvega, strahovito razbitega. (Gl. Plan. Vestnik 1924, str. 222, ter 224 i. d.).

Njegovi zapisniki nam kažejo kar demonično strast, ki ga je vodila stopnjema v čim opasnejše položaje in mu nudila užitek le v premaganju s krajnih težkoč in nevarnosti. Dr. Jos. T.

Dr. JULIJ KUGY, „KRALJ JULIJSKIH ALP“.

II. Dr. Kugy, vzgojitelj človečnosti v planinstvu.

Dr. Jos. Tomiňsek.

Te dni smo čitali v odličnem planinskem časopisu* kot poziv planincem opozoritev na evangelij sv. Mateja (21, 13), ki pravi: »Pisano je: moja hiša se imenuje hiša molitve; vi pa ste naredili iz nje jamo razbojnikov.« — Tako se godi planinam, mogočnim sve-

* Bergland, 1926, 3. zvezek, str. 36.

tiščem prirode, od premnogih skruniteljev, ki zanašajo tja svojo posvetnjaško puhlost ali v senzacijah negovano, ošabno samozavest. V alpskih spisih, v zasebnih pogovorih, v tihi, gnevni zavesti se bolj in bolj pojavlja ogorčenost proti profanaciji planin in planinstva po številnih modnih in modernih posetnikih, takih, ki niso planinci, ampak bodisi planinuhi, to so tisti, ki zahajajo v gore le neovirano uživati telesne slasti, in končujejo svoje »ture« v najnižji, oskrbovani koči, ali planinávsi, to so planinski fanatiki, ki so jim gore le zbirka sten, žlebov, polic, včasih pokritih s snegom ali ledom, na vrhu z grebenom ali s špikom, sploh z nekim koncem, kjer se konča tudi zanimanje. Tem obojim gore niso svetišče prirode; božanstva jim je lastna oseba, ki se jim klanjajo sami — planinuhi —, ali pa pričakujejo — planinavsi, — da se ji klanjajo drugi. — Vendar: ali naj se zgražamo nad prvimi, nad drugimi? Ne! Prepustimo jih silnemu, neizbežnemu vplivu gora. Planinuha bodo potegnile v svoje čisto ozračje in mogočno višavje in mu najprej v nezavestnih trenutkih, nato do trajne zavesti vtisnile svoj pečat čistote in vzvišenosti; planinavs pa bodo v usodnih bliskih poučile, kako majčken in šibek je on, ubogi zemljan, a ga bodo v tajnih šepetih tudi tolažile, kako velik more postati, ako se ne prevzetuje preko majke prirode, ampak se čuti njenega hvaležnega sina, ki posluša in sliši njene utripljaje.

Planine vzgajajo. Kdor se ne da vzgojiti, ta se uniči sam ali pa ga uničijo one.

A blagor jim, ki se planinam približajo že vzgojeni po duhu, umu, srcu, telesu. Njim ostanejo planine rajsko svetišče; to svetišče pač zapuščajo, a se vedno povračajo vanje kot v raj, ki ga morejo zapustiti, ne pa izgubiti.

Blagor Dr. Kugyju!

*

Dr. Kugyja je obdajala neka mistika, preden je stopil v svet s svojo obsežno knjigo. Pol stoletja je živel planinam; zdaj nam jih kaže in jim vrača, kar so mu dale. Mi pa smo smo o njem vedeli malo, kaj malo; zdaj zaslutimo, da nas je morda pred desetletjem gledal s kake samotne visoke police, s kake skrite, v strmo steno prislonjene tratice, ko smo se z muko vzpenjali po zaznamovani poti tja gori na vrh, le na vrh, a on sam je prisluškoval, kako bije gôri sree in je užival blaženost na njenih prsih.

Kdo bi si kaj takega mislil o njem, ki premaga — to smo vedeli — vsako strmino, on, ki kar obkrožuje Triglavov vrh, dočim so bili drugi zemljani sila ponosni, če so v eni črti se vzpeli le na

vrh? No, to naše mnenje je bilo v soglasju z raznimi opombami našega dr. Tume v njegovih člankih (n. pr. tudi v današnji številki str. 101.), češ, ta in ta vrh je prvi zmagal dr. Kugy.

Zavzeli pa smo se, ko nam je leta 1923 povedal častitljivi Aljaž (v Plan. Vestn. 1923, str. 83) sledeče: »Dr. Kugy je idealen mož. Na lastne stroške je postavil v tržaško cerkev orgle, s pridržkom, da sme hoditi tja ob prostem času igrat Bachove fuge . . .« Ali je bil in je še kje na svetu veleplaninec, ki bi hotel, mogel in zmogel kaj takega? Zlasti se zavedamo, da bo hodil Bachove fuge v cerkev igrati le mož, ki je nele velik idealist, kakor pravi Aljaž, ampak tudi v glasbi veleizobražen, globoko čuteč umetnik. Pomembno pa je, da dr. Kugy o tej stvari svojega bitja v svoji knjigi ne omeni ničesar. Edino to je zapisal (str. 227), da se je v Zermattu pod M. Rosa, ko je v dolgih deževnih dnevih čakal na lepo vreme, vadil v Bachu in Beethovnu, »kakor kak gojenec konservatorija«. Pa tudi to opombo je porabil le za modri nauk nestrpnim in z usodo nezadovoljnim zemljanom, nauk, ki si ga naj dobro zapomnijo posamezniki in družba: »Ako naj bodo gore šola za življenje, imajo tudi taki časi (namreč odpovednega čakanja zaradi vremena, sploh ovir) svoj namen . . . Dan na dan, kakor smo se v šoli učili, čakati in se zanašati, da bo vztrajnost privedla do zmage, dan na dan računati in sklepati . . ., ko postaja račun od dne do dne nesigurnejši . . ., naposled pa si vendar morati reči: Za to leto je prešlo, čez leto torej, ako Bog da; a včasih tudi spoznati, da se ne povrne nikdar več, in z izmodrovanim srcem se odpovedati — težek uk je to, toda úči se ga! Prišel bo čas, za vsakega pride, ko moreš in moraš tak nauk izvajati tudi v življenju. Tedaj misli na take grobove svojih nad. Zraven boš dospel še do one resnice, morda najboljše: da je vsak uspeh, pa naj si ga še tako pošteno in lepo zaslužil, v bistvu vendar vedno božji dar.«

Pa ne mislite, da je dr. Kugy kak zakrknjen svetobežnik ali umetniški nadutež. Z zlatim humorjem pripoveduje (str. 151), kako »muziko« (da govorim v uradni slovenščini) je užival, ko je prenočujoč v koči pod Kaninom, vso ljubo noč moral poslušati plesno godbo v sobi pod seboj, godbo, ki sta jo tvorila le dva kontrabasa in jo je dr. Kugy kljub njeni enostavnosti (tonika — dominante ali pa narobe: dominante — tonika) moral označiti kot »peklensko«. Kdo drug bi v dr. Kugyjevem položaju — ležal je pač, dasi ne spal — zares klel; dr. Kugy je mirno strpel in pustil priprostim ljudem njih priprosto zabavo. —

To je ena posebnost planinca dr. Kugyja. Zdaj si poglejmo njegovo sliko, ki je pridejana njegovi knjigi. Ta vedri obraz.

očala, mehki klobuk, dolga smotka v ustih — to je obraz planince, ki je zmagoval steno za steno, obvladal najtežje vrhove, enako domač v skalah, žlebovih, snegu in ledu, poleti in pozimi? Ali ni to pristni obraz učenega, dobrosrčnega profesorja? Učenjaka? — Da. Z d a j vemo, da je dr. Kugy temeljit veščak botanik; vemo, da je objavljajl znanstvene spise iz te stroke in bil v stalnem stiku s strokovnjaki. Vemo pa tudi, da ni postal suhoparen specialist, ki so mu rastline le predmet. Toplo nam postaja pri sreč, ko mu sledimo, kako on v samotnih višavah neguje, gleda, oživlja svoje ljubljenske. Oj vi barbari, ki kruto potrgate ali pohodite ali pa malomarno prezrete nežno cvetlično odejo gorskih pobočij, polje in poličic; tusem se pojdiie učiti, zlasti ti, mladina! Z resno, toplo besedo, brez trdih izrazov (dr. Kugy nikoli ne robanti), pčizvlja Vas, ki ste krivi, da na Črni Prsti ni več planik, da naj si nikar ne lišpate svojih klobukov s tem nežnim krasom naših planin: »Pustite planinam, ako jih ljubite, ta njih najjimenitnejši kras. Zakaj naj vene na vaših klobukih? Poglejte v zrcalo in opazujte svoje klavrno mestno lice! Ti cveti vas nič ne dičijo, le tožijo vas pred vsemi gorami, kot da ste ropali in plenili. Pustite ta simbol večne čistote gora v njegovi baržunasti lepoti na mehki rušnati polici v domačih skalah.«

Kar pa piše dr. Kugy o narcisah na Golici (na str. 327/28, to je čista poezija, zajeta iz najblažjega srca, in pretresljiva v ljubezni do čiste cvetne planinske lepote in do rodne zemlje. Bilo je na Telovo; na vseh planinskih travnikih Golice so blago duhtele in se na vitkih steblih zibale nedolžnobeie narcise; proti jugu se je razprostirala v mirni praznični pobožnosti in tihi bogaboječi zamaknjenosti dežela Kranjska, na severu pa je pela, vriskala, streljala, piskala in juckala dežela Koroška, kakor bi tam vse ljudstvo plesalo z vsemi ljubimi svetniki za stavo« ... Toda to morate čitati v knjigi, čitajte sami!

In tako piše in čuti na skromni Golici tisti dr. Kugy, ki je tekmoval v Švicarskih in Francoskih Alpah z najglasovitejšimi planinci svetovnega slovesa, a v Julijskih sploh ni imel para!

Šele zdaj, ko se mu življenje nagiblje proti večeru, je stopil iz svojega zatišja in polaga pred svetom svoj obračun; strmimo na bogastvom njegovega zunanjega, a še bolj notranjega, do prave modrosti in blagosti se dvigajočega življenja. Spisal in izdal je svojo knjigo. Iz vsake vrstice se vidi, da ga k temu ni napotila slavo- ali kaka druga hlepnost, ampak notranja sila, češ, da se naj ob njegovih mnogoletnih izkušnjah urijo in dvigajo drugi. Sam mi je pisal dne 2. februarja t. l., da želi, naj bi bila njegova knjiga vzgojni pripomoček za mladino in za planince. Postala bo to v največji meri, kajpača v

narodih in slojih, ki razumejo nemški; a njene ideje in oživotvorjeni vzorec planinista bo kmalu poznal in priznal ves, najprej turistovski svet.

Težko je kdaj kaka planinska knjiga dosegla kar od kraja tako velikanski uspeh, kakor pričujoča. Ko to pišemo, je o njej izšlo v strokovnih in drugih listih nad 30 ocen, a vse soglašajo v navdušeni sodbi za njo in v naravnost nežni, večkrat kar ljubeči simpatiji do osebnosti pisatelja, kojega grandiozne planinske zmožnosti, organsko strnjene s pravo poezijo, neomejno srčno dobroto in plemenitostjo očarajo vsakega. Knjiga je tudi združila dr. Kugyja zopet v neposredni stik z nekdanjim — pred 40 leti — tekmečem (kajpada ne da bi naravnost tekmovala) v drznih turah po najvišjem gorovju v Evropi, po M. Rosa in M. Blancu, s tedanjim učenim knjižničarjem v Milanu in navdušenim planincem, dr. Ahilom Rattijem, sedanjim papežem Pijem XI. — Leta 1886 je namreč dr. Kugy preplezal vzhodno steno M. Rosa (to steno imenuje na str. 211. »največje, kar nudijo naše Alpe«) in je z vrha odstopil v Zermatt; vse je strmelo nad tem činom. Ratti pa je bil, v spremstvu Grassellija, iz Macugnaga zmagal najvišji (Dufour) vrh M. Rosa in je nato kot prvi preplezal sedlo Zumstein; dr. Kugy imenuje to turo »bajno ogromno«. Planinski krogi so baš tedaj nameravali postaviti v vzhodni steni M. Rosa zavetišče, ker je nemogoče v enem dnevu prečkati celi M. Rosa. Dr. Kugy se je proti temu postavil po robu, češ, kdor se loti takih sten, naj tudi prenaša prenočevanje v steni, v snegu, ledu: kajti ni pravilno, da se s tako kočjo občinstvo nekako vabi na podjetje z M. Rosa. Nato je nastala polemika z njim, v katero je posegel tudi — Ratti. Dr. Kugy sicer ni nič polemiziral; povedal je svoje mnenje, odločitev pa prepustil zgodovini. Zgodovina je, pravi dr. Kugy, odločila zanj. Pri tej priliki še omenja dr. Kugy, da se je Ratti prvi vzpel na M. Blanc od Col de Bionnassay; kaj se to pravi, razumemo, če pogledamo sliko na strani 224 naše knjige.

In danes! Tržaški veletržec Kugy je poklonil svojo knjigo Svetemu Očetu, a ta mu je v odziv lastnoročno posvetil s v o j o knjigo »Planinski spisi Dr. Achille Ratti-ja« . . . O dejstvu je izvedela javnost, nikdo pa ne bo izvedel in poročal, kaj sta v srcu čutila oba vele-turista. V čistih višavah se združuje in bo združilo, kar je visoko in čisto . . .

Tako je dr. Kugy s svojo knjigo dosegel svetovni sloves; in vendar se ni nikdar silil v ospredje, ampak je kot človek lastnega kova vedno hodil povsem svoja, obično prav samotna pota.

(Konec prih.)

OBZOR in DRUŠTVENE VESTI.

† **Požganc (Janez Klinar).** — Umril je 10. marca 1926 v Mojstrani ta naš dolgoletni triglavski delavec, v starosti 82½ let. Zadnje leto je oslepel. Bil je razumen, skromen, priden, zvest, varčen, trezen. — Kadar je prišel ob sobotah zvečer s Triglava z dela domov, kjer sem ga čakal, je izpil v svoji priprosti gostilni le eno čašo pive, nič več, rekoč: »Nisem več žejen.« Žganja ni pil. Vselej mi je natanko poročal, kako naše delo napreduje. Skoro pri vseh triglavskih stavbah je bil on delovodja; izkušen, preudaren, vesten, da sem se lahko povsem zanesel nanj. Poznali in čislali so ga vsi turisti, Slovenci, Nemci in Čehi.

Ker sem v »Vestniku« že popisal naše triglavske stavbe in ž njimi tudi Požganca, mi ni treba vseh stavb še vnovič naštevati, ravno tako ne potov na Triglav. — V spomin naj pokličem le sledeča dejstva: Pred 45—50 leti je vodil Ljubljancane in Kadilnikovo družbo skozi Krmo mimo tedanje Marije Terezije koče na Triglav. Preplezal je tudi dvakrat steno tam, kjer gre sedaj Kugyjeva pot proti Triglavskim jezerom in v Trento. — Pogumno se je splazil čez Prag od zgoraj doli, preden je začel tam kline zabijati; usmeril in napravil je novo Tominškovo pot ter pot od Kredarice na Mali Triglav; izstrelil je (na moj poziv) glasoviti, nevarni greben med Malim in Velikim Triglavom, zgradil je temelj Triglavskemu stolpu, vodil stavbo hiš na Kredarici in v Vratih, z dinamitom je izstrelil (na moj poziv) na Triglavu v steno prostor za Staničevo zavetišče itd. Mojstrsko delo je izvršil, ko je iz Krme na spomlad po trdem snegu hlode in sploh ves les zvlačil od točke 1600 m na Kredarico v višino 2500 m, čez strme pečine s pomočjo 20 delavcev, na dveh vretenih: nevarno delo, a se vendar ni nobena nesreča zgodila.

Vsak teden sem po zapisniku dajal Požgancu denar za delavce, nosače in voznike; on je vse zvesto in točno izplačeval. Deset knjig triglavskih računov še hranim; so prav zanimivi. Če primerjamo stroške nemških koč z našimi, so naše stavbe veliko cenejše. Na višavi delati, zidati, težo gori nositi, delavce v kolibah prenočevati, tega ne razume vsak, ker je treba večletne izkušnje, posebno zaradi vremenskih nezd, pa tudi veselja in vztrajnosti! Za vse je bil Požganc kar ustvarjen.

Iz hvaležnosti mu je Slov. Plan. Društvo podarilo dragoceno žepno uro, razne diplome in skupne slike. Bil je stara gorenjska korenina. — V z o r n e m u možu blag spomin!

Jak. Aljaž.

Darovi za kapelo sv. Cirila in Metoda v Vratih. Župnik Aljaž je prejel sledeče darove: gdč. Ana K., Polhov Gradec 25 Din, dr. Matelič Anton 100 Din, direktor Winzig, Mojstrana 100 Din, njegova soproga 100 Din, neimenovan P. 100 Din, neimenovana P. 100 Din, dr. Kogoj, Jesenice 100 Din, katehet Ažman 100 Din, Kranjskogorska podružnica SPD 100 Din, Ivan Drašljer, Borovnica 100 Din, notar kranjskogorski 100 Din, sodnik Kalan 100 Din, inženir Zupanc, Radovljica 100 Din, dr. Šlajmer 200 Din, od igre »Mala Pevka, Dovje 490 Din, Vendelin Sadar, nadzornik počitniških kolonij 100 Din, Franc Zore, Ljubljana 60 Din, Josip Abram, župnik, sv. Lucija ob Soči 100 Din, gdč. Antonija Kadilnikova 100 Din, Brunon Rotter, Maribor 200 Din, J. Korenčan, trgovec, Ljubljana, 200 Din, dekan Fatur, Radovljica, 100 Din, Darinka Topolovec 100 Din, dr. Višner 100 Din, Marija Grašič, Polhov Gradec 30 Din, Ivanka Mihelič 10 Din, neimenovana 10 Din, Brunon Rotter, od prodanih Aljaževih slik, Maribor 100 Din, Miha Potočnik, Dovje 100 Din, od igre »Poslednji mož«, Dovje 231 Din, Peter Podboršek, ravnatelj centralne vinarne 100 Din, Franc Pavlin, trgovec Ljubljana 100 Din. — **Skupaj 3.581 Din.**

Lepa hvala Vam, dragi darovalci! Prosim še novih darov. Dobrotniki, mecenji, prijatelji in obiskovalci prekrasne doline Vrata pod Triglavom, požurite se! Napravite zbirke, prirejte koncerte! Meseca junija t. l. začnemo kapelo zidati. Dva načrta je izvršil g. Vurnik, inženir in arhitekt v Ljubljani; lep prostor smo v Vratih že določili za kapelo; meseca julija bo kapelo poslikala gospa Vurnikova, meseca avgusta bo kapela slovesno blagoslovljena. Moji pevski zbor (pa tudi drugi) bo pel staroslovensko Karlo Adamičevo Sinjsko mašo!

Ljubljanski Aljažev klub je nabral do sedaj 10.000 Din, katere posebej izkaže. Toda trikrat toliko še potrebujemo! Planinci in pevci smo idealni in požrtvovalni. Jaz bi sam vse plačal, če bi denar imel; pa ni mogoče pri moji — »plači« (Din 2.50 na dan!) in pri dohodkih od zemljišča (drugega nič)! Pošljite velikodušne prispevke Aljaževemu klubu v Ljubljano ali pa meni, pošta Mojstrana.

S kapelo čakal ne bom in ne smem, ker sem star 81 let; res sem še dosti trden in zdrav, v aktivni službi, pa ne vem, kje me čaka neizprosna smrt. Veličastne slavnosti v Vratih ob blagoslovljenju se ne veselim le jaz, ampak vsi ljudje!

Na svidenje v Vratih pri lepem vremenu! — S tem se Vam, dragi prijatelji, priporočam izpod sivega Triglava, kjer delujem 40 let in kjer bi rad počival, Vaš

Jakob Aljaž, župnik na Dovjem, pošta Mojstrana, duh. svetnik, častni član Slov. in Hrvatsk. Plan. Društva, več pevskih društev, odlikovan z redom Sv. Save III. in IV. razr.

Vidite: tako sem odlikovan! Odlikujte me še Vi: srca kvišku pa — mošnjček ven!

»Skuta«, turistovski klub na drž. gimnaziji v Mariboru je tekom svojega dveletnega obstoja z dobrim uspehom izvrševal svojo nalogo, da med dijaštvom širi planinstvo in pravi smisel za gore ter podpira S. P. D. v njegovem delovanju. Klub je prirejal izlete, sestanke, predavanja s skioptičnimi slikami, razgovore itd. Važno tehnično delo je opravljal z zaznamovanjem potov po Pohorju, Peci ter po malo znanem in redkokdaj obiskanem Kozjaku. Nanovo so »Skutaši« v teh letih markirali sledeče poti: 1. Klopni vrh — Vel. Kopa; 2. Vuzenica (dve varijanti!) — Vel. Kopa; 3. Črna — Peca. 4. Popravili so tudi več starih poti.

Za letos (1926) se določeni program nadaljuje s pomočjo Mariborske podružnice S. P. D. Posebno pažnivo posvečajo Kozjaku, ki ga hočejo popolnoma odkriti in na gosto preplesti z markacijami. Tudi Plešivec (Sv. Uršula) in Peca bosta dobila novih rdečih znakov. Tega načrta so letos del že izvršili: zaznamovali so poti iz Fale — Šturmov Graben — Sv. Duh — Škorpion — Gornja Kapla — Sv. Pankracij, in Maribor — Sv. Urban — Sv. Križ — Sv. Duh, dalje Prevalje — Poljane — Krakolinik — Mala Peca. Vrh tega so priredili že več izletov: koncem februarja v 2 skupinah na Plešivec, o Velikonočnih počitnicah 3 skupine na Plešivec, 2 na Peco, 1 na Kozjak. Klub si snuje tudi lastno planinsko knjižnico. Dne 12. februarja t. l. je imel svoj redni občni zbor, pri katerem se je očitno pokazalo, da se »Skutaši« prav tako resno zavedajo svojih idealnih namenov, kakor potrebe in dolžnosti, da nastopajo in postopajo le v neposrednem stiku s S. P. D.

Smuške tekme za prvenstvo Jugoslavije so se vršile dne 7. februarja t. l. v okolici Kranjske Gore. Moška proga je znašala 30 km, damska 6 km. Obe sta bili markirani po norveškem sistemu: start in cilj na istem mestu. Tekme so bile vrlo dobro organizirane ter s pomočjo vojaštva brezhibno izvedene. J. Z. S.-Savezu se more le čestitati k lepemu vsestranskemu napredku. Tudi vreme je bilo tekmam naklonjeno. Interes občinstva istotako narašča.

Tekmovanje senjorjev se je pričelo ob 10. uri, damsko pa takoj nato. Prijavljenih je bilo 21 moških ter 13 dam. V moški konkurenci je dosegel prvenstvo gosp. Joško Janša, Dovje, v času 3 ure 6 min.; on je v vseh letošnjih tekmovanjih dosegel prva mesta in je pokazal lep napredek. Takoj nato se je udeležil tekmovanj tudi v Zakopanih na Poljskem, kjer je v I. razredu senjorjev dosegel drugo mesto ter kot Jugoslovan prvo inozemsko diplomu. — Kot drugi se je plasiral gosp. inž. Janko Janša, Dovje, s časom 3 ure 32 min.; kot tretji gosp. Hinko Šircelj, Ljubljana, v 3 urah 35 min. Vsi trije so člani SK. Ilirije. V damskem tekmovanju pa je odnesla prvenstvo gdč. Minca Rabič iz Mojstrane, članica Skale, v času 44 min.; kot druga je dospela gdč. Milči Bloudkova, Ljubljana, dosedanja prvakinja, za 4 sek. kasneje.

Po tekmah se je vršila razdelitev daril ob obilni udeležbi občinstva; tekmovalce je pogostila Kranjskogorska občina. —

Letošnje smuške tekme so pokazale zelo velik napredek našega smučarstva. Upajmo, da bo možno drugo leto prirediti že prvo mednarodno tekmovanje. Vsekakor pa je smučarstvo velepomemben činitelj nele za telesno vzgojo vobče, ampak posebe za zimsko turistiko. Tone Kovač.

Redni letni občni zbor Slovenskega Planinskega društva v Ljubljani se vrši v torek, dne 11. maja 1926 v restavraciji »Pri Levu« na Gosposvetski cesti. — Dnevni red: 1. Pozdrav in poročilo predsednika, 2. poročilo tajništva, 3. poročilo knjigovodje, 4. poročilo računskih preglednikov, 5. samostojni predlogi, 6. služajnosti. — Začetek točno ob 20. uri.

Naše slike. Pogled z Malega Triglava proti severovzhodu. Turistu, ki se povzpenja iz Kredarice po pobočju Malega Triglava proti vrhu Velikega Triglava, se nudi že spotoma mnogo veličastnih prizorov. Osobito pogled preko Triglavskega ledenika na vrhove Reži, Begunjskega vrha, Rjavine etc. je očarljiv. Ob njih vzhodu ima SPD prijazne domove — Triglavski Dom s kapelico in tam niže doli Staničevo koč. Nehote se obrača turist v to smer, dokler ne doseže roba Malega Triglava, odkoder se mu v vsej mogočnosti predstavi Veliki Triglav in ga docela zadivi . . . R —

Vsebina: Dr. J. C. Oblak: Etna (str. 97). — Dr. H. Tu'ma: Trentski Pihavec (str. 101). — Dr. Gizela Tarczay: Žena i planinarstvo (str. 104). — † Dr. Klement Jug: Plezalni zapisniki (str. 108). — Dr. Jos. Tominšek: Dr. Kugy, vzgojitelj človečnosti v planinstvu (str. 113). — Obzor in društvene vesti: † Požganc. Darovi za kapelo sv. Cirila in Metoda v Vratih (str. 118). »Skuta« gimnazijski turistovski klub v Mariboru, Smuške tekme za prvenstvo Jugoslavije (str. 119). — Občni zbor S. P. D. (str. 120). — Naše slike: (med besedilom) Taormina z izkopinami (str. 99). Na prilogi: Pogled z Malega Triglava proti severovzhodu (str. 120.).

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Pogled z Malega Triglava proti severovzhodu

Fot. Egon Planinšek